

Om Stor Havana, kan det vel bare sies at dette er en sjeldenhet. Stor Havana er også kun godkjent i Nordisk Kaninstandard. De aller fleste land har en Havana, men størrelsen er da «medium», slik som f.eks. Alaska. Europa-standardene forteller oss at idealvekt er fra 3,25 til 4 kg. Men, vi har den i to størrelser, Liten og Stor Havana - her er historien:

Stor Havana

Havana - en brun ensfarget kanin

I «de gamle dager», la oss si for 200 år siden, var det vanlig ute i Europa å ha innhegninger med en flokk kaniner, hvor deres oppgave var å formere seg, slik at eieren kunne «høste inn» ungdyra, enten for salg eller til eget matauke. Sammenparinger bestemte kaninene følgelig selv, da slike forhold ikke kunne ha noen kontroll over avlen. Uten tvil kom det i slike flokker, når de tilfeldig fikk kombinert paringer, som ga nye varianter. Det er i de siste hundre år at noen viste interesse for å holde en bedre kontroll på de nye varianter som kom frem, de fikk rasenavn, og man satt årstall på rasens opprinnelse. Men de samme varianter eksisterte gjerne også for 200 år siden . . .

Fargen på Havana er en kombinasjon av en fargemutasjon og ensfargemutasjon. Viltgrå kaniner kjenner vi til innen flere raser. En fargemutasjon bevirker at de

Nils Helland, hadde stor glede av genetikk, og Stor Havana var én av rasene han «laget»

svarte farge-gen i pelshår, i huden og på øyets regnbuehinne forminskes i sterkt antall, hvor da de brune farge-gen dominerer. I øyets regnbuehinne får lyset lettere adgang til bakliggende blodårer, og øyet får dermed ved noen synsvinkler et pent rubinrødt skjær.

Men ensfargefaktoren opphever den beltevisse inndeling av pelshårene og dens uens utbredelse over kaninen, og i dette tilfellet får vi en ensfarget brun kanin.

Opprinnelsen, men i hvilket land . . . - i Holland, Frankrike eller Sveits?

Som mange andre raser, har også historien om Havana flere versjoner om hvordan rasen, eller jeg sier nå først fargen, har oppstått. - En versjon sier vi skal til året 1898, og til Holland, hvor det var en bonde med navn *de Honders*, som hadde brokete kaniner. Blant disse fant han et par med ensfargede brune «tegninger» og de hadde rødlig glans i øynene. *De Honders* utstilte dem i Utrecht 17. desember 1899 og satte dem til salgs for 20 gylden pr dyr. Det var en uhørt høy pris for en kanin i den tid, men de ble solgt til *Jac van der Horst* og *Job. Heisert*, som fattet mest interesse for de rubinrøde øyne. Hunnen døde like etter kjøpet, men i de neste års avlsarbeid (og med dårlig viten om arvelighet) fikk de frem ensfargede brune kaniner, og hollenderne kaller derfor *Jac van der Horst* og *Job. Heisert* for Havana'ens «fedre».

Det sveitsiske fagbladet *Tierwelt* sier at anene til Havana kommer fra to hollandske avlere fra et lite sted utenfor Utrecht. Her var det oppdretter *Jordans*, sammen med sin avlerkamerat *Jac van der Horst*, som fra deres «innhengskaniner» plukket ut to brune med hvitt bles, for å pare dem med de viltgrå, jerngrå og svarte kaniner, samt Belgisk Kjempe, Blå Beveren og ha-

rekaniner. De startet i 1899, og ikke lenge etter var det hvite avlet bort, og de fikk kaniner som avlet en mer konstant dunkelbrun farge. Vi forstår, ut fra bakgrunnen, at dette var store kaniner på vel 4 kg. Men så skal vi til Frankrike, der de også sier å ha avlet fram ensfargede brune kaniner på samme tid. Navn som nevnes i avlsarbeidet her var: *von Emil Poppe*, *Eugène Meslay* og *fru Lemarié*.

Dette var en mindre type dyr, noe som vi også forstår, idet Russer ble brukt i arbeidet med avle frem sin egen franske rase: *Havana Français*, som den fortsatt heter i den franske standard i dag.

Så var det Sveits, hvor deres standard forteller at Havana har eksistert der fra ca rundt 1900. Da vil det si at vi har 3 land som oppgir samme tid for opprinnelse, men som nevnt er sveitserne enig i at anene kommer fra Holland, og de gjør ikke «krav» på rasen. Men det vi i dag kan slå fast er nok at sveitsiske oppdrettere har avlet fram de beste dyr i Europa av Havana. Det startet med en avler i Biel, med navn *A. Ris*, som stilte dem ut første gang i 1905 i Wipkingen, og samme året dannet avlere spesialklubb i Zürich.

A. Ris reiste på utstillinger i Leipzig, Paris, Lyon og Hamburg. Dette var med på at Havana ble meget populær og med sine rødlig skinnende øyne og den glansfulle

En tysk Havana (mellomstor rase) og dette er ei hu, Bundesschauvinner for noen år siden

kastanjerødbrune farge, falt Havana i god smak hos mange oppdrettere.

Tyskerne er alltid interessert når det skjer noe nytt, og «*Altmeister*» von Joppich tok i mot Havana med «åpne armer» i 1906, og 18. mars 1907 var Havana å finne i den tyske standard. Eksporten av Havana gikk godt for avlere i starten, og oppdrettere i fra Frankrike, Holland og Sveits kunne «gni seg i hendene» for all den etterspørsel fra de øvrige europeiske land. Første importør i England var *Miss Illingworth*, og i 1908 var Havana på plass i britisk standard.

Pelskaninen Havana

Havanakaninen med den pene brune pels ble det et stort - ja meget stort oppslag på i flere europeiske land, og «pelsboom-en» med rasen var i gang. Buntmakere og pelsgrossister var «helt ville» etter å kjøpe dette vakre skinn av denne fremavlede brune Havana edelpelskanin, og som da skulle utkonkurrere skinn fra både mår og bever. Men det gikk med Havana som det gikk med flere andre raser, og noen ord om dette kan også gjentas her:

«Grensene er satt av naturen. Fastbeten i skinnets egenart hos edelpelsdyr, kan ikke fremavles i kaninskinnet».

Til norden kommer selvfølgelig også nyheten - Havana inngår som en av rasene i den «stormende» pelskaninavlenn. Dansk kaninstandard fra 1917 har med Havana, og i en dansk bok fra 1928 står dette å lese: «*Drevet som hovedbverv med kyndighet og energi, vil den næppe kunne unngå at gjøre sin udøver velhavende*». Og her i Norge var vi også godt i gang med å satse på «de store inntjeninge» som pelskaninavlenn skulle innbringe. Vi har nevnt det før, bl.a. i presentasjonen av Stor Chinchilla, TK 8/2011.

I ettertiden ble Liten Havana en populær

LU 2004 i Skien: Stor Havana til Nils Helland som får 94,5 p (det stilles 11 dyr i rasen)

sportskanin hos oss, og i 60- og 70-årene en av de mest utstilte raser. Stor Havana, som har minimumsvekt på 4,61 kg, har aldri hatt stor utbredelse. Men det var hyggelig å registrere at Stor Havana i fra 2000, og i 5-6 år var å se på utstillinge.

Fargen - meget viktig

Kanskje det ble vel mye historikk i denne rasepresentasjon, og lite omtale av rase/eksterior. Men som det har fremgått av historien, var det den brune fargen som vekket oppdretternes interesse. Og hvorfor rasenavnet ble Havana? Historien sier det var for å henvise til at fargen skal være brun som en «havana-sigar».

Om fargen har det opp gjennom årene blitt skrevet svært meget, og at det skulle avles etter: Tobakk, sjokolade og kaffe. Men, disse nevnte farger finnes jo i flere nyanser. En kjent tysk oppdretter i 1930-årene, Alfred Schulz, hadde sin mening om hvordan Havanafargen skulle være: «Mitt ideal er en kastanjebrun kanin, og grunnen er at kastanjene nesten ikke har fargeforskjell. En frisk nedfallen kastanje som solen har skint på noen timer, er den beste fargeskala for Havana». I kaninstandarder opp gjennom årene har fargebeskrivelsen «kun» vært: Mørkebrun.

Stor Havana skulle her presenteres, men eksisterer den? Når tid får vi se rasen igjen? Neste TK: Mecklenburger Schecke